

מבוא

העבודה הנוכחית עוסקת בנושא של אפליית נשים בשירות הצבאי. סוגיה חשובה העולה לסדר היום מעת לעת. הנה לדוגמא במהלך כתיבת העבודה, התעורר ויכוח ציבורי גדול בשאלת שילובן של נשים כלוחמות בשריון. נושא זה שעורר תגובות רבות של תומכים ומתנגדים אינו חלק מהעבודה הנוכחית, מפני שהוא מתרחש ממש בימים אלה, אך הוא מדגים עד כמה הנושא רלבנטי ואקטואלי גם כיום.

במסגרת הוויכוח שפרץ ממש בשבועות האחרונים ניתן לראות עמדות שונות שבאות לידי ביטוי גם בעבודה זאת. לדוגמא, אל"מ בצבא טען כי: "כאשר מגיע גדוד קרקל (גדוד מעורב) נגמרים אמצעי המניעה בשק"ס". תא"ל במיל', אביגדור קהלני אמר כי: "תפקיד האשה להיות אמה ולהביא ילדים לעולם". מן הצד השני נשמעו טענות של חיילות קרביות בהווה ובעבר שמחו נגד הסטיגמות הללו וטענו כי אין כל הבדל בין נשים לגברים.

אין ספק ואין עוררין על כך כי מהשנים הראשונות להקמת המדינה היה מעמדן של הנשים בצבא מופלה בהשוואה לגברים. זו היא ללא ספק נקודה משמעותית במדינה כמו בישראל בה הצבא תופס מקום כה מרכזי. אולם לאורך השנים ובמיוחד מאז "בג"ץ אליס מילר" בשנת 1995 חלו שינויים במעמדן של הנשים בצבא. תפקידים רבים שהיו סגורים עבורן בצבא נפתחו, כולל תפקידים קרביים, הוקמו יחידות מעורבות ואין ספק כי חל שינוי מהותי במצב (גילת, 2010).

"בג"ץ אליס מילר" נחשב לנקודת מפנה, מפני שבאירוע זה עתרה אליס מילר לבג"ץ בדרישה שיאפשרו לה להתמודד במיונים לקורס טייס (פרידמן, 1998). שופטי בג"ץ קיבלו בפסק הדין את בקשתה של מילר ובנימוקי ההסבר שלהם התייחסו באריכות לנימוקים שונים המסבירים כי למעשה הצבא פוגע ב"עקרון השוויון" ובעקרונות נוספים אותם אפרט בפרק הרלבנטי. הייתה זאת הפעם הראשונה שנושא שילובן ומעמדן של נשים בצבא נידון בבית-משפט ונבחן על-פי חוקיה של מדינת ישראל ופסיקת בג"ץ הייתה תקדים היסטורי שהוביל לשינוי במעמדן של הנשים בצבא (ברק-ארז, 2007).

בעקבות קביעת בג"ץ הוסרו בתוך מספר שנים המחסומים בפני שירותן של נשים ביחידות ותפקידים רבים וכיום מספר התפקידים הסגור בפניהן הוא מצומצם בהרבה.

לצד המחלוקת בנושא שילוב נשים בצבא, התרחש בעשורים האחרונים תהליך המכונה "הדתה" בצבא (יפת ואלמוג, 2016). הכוונה היא להתחזקות משמעותית של המגזר הדתי בצבא הן מבחינת כמות החיילים הדתיים והן מבחינת תפקידי הקצונה הבכירה אותם תפסו. כתוצאה מכך נאלץ הצבא לעשות התאמות רבות ביחס לשירות הנשים בצבא ונוצרו מגבלות חדשות.

מטרת העבודה הנוכחית תהיה לבחון האם כיום עדיין מתקיימת אפליה של נשים בצבא.

שאלת המחקר: האם וכיצד מופלות נשים בצבא?